

GODS SCHEPPINGSORDE

LEVEN EN DOOD

Door Peter Steffens

Het geboomte des levens

De mens werd uit de hof van Eden gestuurd zodat hij niet van de boom des levens kon blijven eten en daardoor eeuwig zou leven.

Genesis 3:22 (WV78) En Jahwe God zei: 'Nu de mens in de kennis van goed en kwaad als een van Ons is geworden, wil Ik voorkomen dat hij nog plukt van de boom van het leven; **door daarvan te eten, zou hij eeuwig blijven leven!**'

Romeinen 5:12 (HSV) Daarom, zoals door één mens de zonde in de wereld is gekomen, en door de zonde de dood, en zo de dood over alle mensen is gekomen, in wie allen gezondigd hebben.

De mens kon eeuwig leven vanwege het geboomte des levens.

Het Hebreeuwse woord boom (eets יצ) betekent ook hout of paal.

Petrus gebruikt dit beeld en schrijft dat Jezus onze zonden op het 'hout' heeft gedragen:

1 Petrus 2:24 Die Zelf onze zonden in Zijn lichaam gedragen heeft **op het hout** [ξύλον], opdat wij, voor de zonden dood, voor de gerechtigheid zouden leven. Door Zijn striemen bent u genezen.

In Christus ontvangen we leven;

1 Korinthiërs 15:22 Want zoals allen in Adam sterven, zo zullen ook in Christus allen levend gemaakt worden.

Het Hebreeuwse woord leven (chajiem חַיִּים) is een collectief zelfstandig naamwoord, zoals bagage, gebergte, gevogelte.

Het is collectief om daarmee aan te geven;

1. dat je niet zonder anderen kunt leven (zonder je vader en moeder en anderen kan leven niet bestaan of voortbestaan);
2. dat uit jou andere levens voortkomen (nageslacht);
3. dat een leven bestaat uit 'levensdagen' en 'seizoenen';
4. dat er ook leven is na dit leven – in de komende wereld.

Evangelie zonder kruis/boom des levens

Door bijna-doodervaringen ervaringen of verhalen daarover denken mensen dat er geen oordeel is na de dood. De angst voor de dood – die samenhangt met het oordeel – wordt zo weggenomen. Deze angst is normaal (Hebreeën 2:15). Jezus had doodsangst vanwege het oordeel dat Hij kreeg (Hebreeën 5:7).

De extreme 'God is liefde-leer'

Leugen: Het oordeel en de hel of eeuwige straf moeten we niet letterlijk nemen! **God is goed en liefde** – dus het loopt allemaal niet zo'n vaart! Uiteindelijk komt iedereen in de hemel.

Teksten die onder meer worden aangevoerd zijn:

| Hebreëen 10:17 en aan hun zonden en hun wetteloze daden zal Ik beslist niet meer denken.

Maar de context van het boek wordt vaak niet genoemd;

| Hebreëen 10:26 Want als wij willens en wetens zondigen, nadat wij de kennis van de waarheid ontvangen hebben, blijft er geen slachtoffer voor de zonden meer over 27 maar slechts **een verschrikkelijke verwachting van oordeel** en verzengend vuur, dat de tegenstanders zal verslinden.

| Hebr. 9:27 [Telos Vertaling] En evenzeer als het de mensen beschikt is **eenmaal** te sterven en **daarna het oordeel**, ...

Het sterven van de gelovigen

Mensen die Jezus dienen komen niet in dat oordeel:

| Joh. 8:51 Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Als iemand Mijn woord in acht genomen heeft, zal hij beslist **de dood niet zien tot in eeuwigheid**.

| Joh. 11:26 en ieder die leeft en in Mij gelooft, zal niet sterven in eeuwigheid. Geloof u dat?

| Joh. 5:24 Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: wie mijn woord hoort en gelooft Hem die Mij heeft gezonden, die heeft eeuwig leven en komt niet in het oordeel, maar is uit de dood overgegaan in het leven.

Velen hebben angst voor de dood – Jezus neemt de angel van de dood weg

In Jezus heb je nu al eeuwig leven!

| Johannes 3:36 Wie in de Zoon gelooft, **heeft eeuwig leven**, maar wie de Zoon **ongehoorzaam** is, zal het leven niet zien, maar **de toorn van God blijft op hem**.

Zorg voor ongeneeslijk zieken en euthanasie

1. Palliatieve zorg

Dit is voor een patiënt die uitbehandeld is.

Hiermee wordt meestal bedoeld; het verlichten en onder controle houden van de symptomen van een ziekte met de bedoeling dat de kwaliteit van leven zo goed mogelijk is. Dit loopt door tot het **natuurlijke** stervensproces.

2. Euthanasie

Soms heeft een patiënt een wens om te sterven. De hulp die daarbij wordt geboden noemen we **Euthanasie**. 'Eu' (εὖ) = goed, 'thanatos' (θάνατος) = dood.
Euthanasie = goede dood, milde dood, zachte dood.

Bij euthanasie zorgt **een ander** voor de beëindiging van iemands leven.
(Anders spreken we van zelfdoding – of hulp bij zelfdoding.)

Bij **passieve euthanasie** worden de behandeling en handelingen om iemand in leven te houden stopgezet. Bij **actieve euthanasie** wordt een dodelijk middel toegediend.

De patiënt wordt eerst in coma gebracht, daarna wordt een middel toegediend waardoor de ademhaling stopt. Het is het **actief** beëindigen van een leven **door een ander**. Euthanasie is altijd **uit vrije wil**, een patiënt vraagt en de arts voert uit.

In de meeste landen is euthanasie verboden, maar in Nederland is het, onder bepaalde voorwaarden die in de wet zijn vastgelegd, toegestaan bij uitzichtloos en ondraaglijk lijden. Gemiddeld staat 87 procent van de Nederlanders open voor euthanasie. Bij niet-religieuze Nederlanders is dat maar liefst 98 procent.

Euthanasie in de geschiedenis

Naast de **vrijwillige euthanasie** bestaat er ook **onvrijwillige** euthanasie, waarbij mensen tegen hun wil worden gedood.

Onvrijwillige euthanasie werd door de Spartanen en Germanen toegepast op mismaakt-geboren kinderen, ongeneeslijk zieken en ouden van dagen, omdat hun leven **waardeloos** geacht werd. Indianenstammen in Noord-Amerika kenden deze praktijk ook. De Spartanen gooiden gehandicapte kinderen van de berg Taigetos en wierpen de Romeinen hun misvormde nakomelingen in de rivier de Tiber.

Aristoteles (384-322 v.Chr.) vond euthanasie ethisch verantwoord, met name omdat het in belang van de staat was om niet te investeren in de opvoeding van '**onvolwaardigen**'.

Het Naziprogramma Aktion T4

Vanaf 1939 tot 1945 werd **onvrijwillige actieve euthanasie** door het nationaalsocialistisch bewind in Duitsland op grote schaal toegepast op gehandicapten en andere door de nazi's onvolwaardig geachte personen zoals mensen met geestelijke of fysieke afwijkingen en demente bejaarden. Het werd geen euthanasie maar '**Gnadentod**' (genadige dood) genoemd.

Het doel van het programma was het behouden van de **genetische zuiverheid** van het Germaanse volk. Argumenten om deze moord te rechtvaardigen waren het in nazi-ogen "zinloze bestaan" en het "zinloze lijden" van deze patiënten. Tot augustus 1941 waren er al meer dan 70.000 Duitse burgers vermoord en daarna nog eens rond 130.000. Daaronder ook een achterrichtje van Hitler, Aloisia Veit, die aan depressie en andere psychische aandoeningen leed. Ze werd in november 1940 vergast.

Hetzelfde lot ondergingen bijna 6 miljoen Joden (waarvan 1,5 miljoen kinderen) en bovendien nog 5 miljoen anderen, zoals Roma en Sinti (zigeuners), Polen, Russen, homoseksuelen, vrijmetselaars en Jehova's getuigen.

Voltooid leven

Eind 2019 kwam het D66 Kamerlid Pia Dijkstra met een voorstel om mensen het recht te verschaffen op een vrijwillige dood – zonder medische indicatie – wanneer zij hun leven als voltooid beschouwen. Dit gaat een grote stap verder dan de huidige euthanasiewetgeving. De D66 voor pleit hiervoor namens een groep ouderen en voorstanders van zelfbeschikking.

Volgens een peiling van het CBS vindt meer dan de helft van de Nederlanders dat gezonde mensen die dood willen ook euthanasie moeten kunnen krijgen.

Maatschappelijke discussie

Nieuwe wetgeving over vrijwillige dood kan de deur openen naar druk op ouderen of zieken die wél willen blijven leven. Kwetsbare mensen kunnen zich sneller overbodig voelen en daardoor sneller kiezen voor euthanasie. Maar een nieuwe wet kan eveneens de deur openen naar verplichte euthanasie, bijvoorbeeld omdat de zorg te 'lastig' of 'te duur' is.

Over het wetsvoorstel is daarom veel discussie. Het zal dus niet snel door de beide Kamers gaan. Dat hebben we al kunnen zien met de euthanasiewet: daar is dertig jaar overheen gegaan. De discussie ontstaat niet alleen in het parlement, maar ook in de samenleving. Het is een maatschappelijke discussie en er moet antwoord op komen vanuit de politiek. Maar hier is ook een rol weggelegd voor de kerken!

Heeft de mens recht op vrijwillige dood?

Een recht moet ergens op zijn gebaseerd en door iemand worden verleend. Er moet een partij zijn die dat recht verleent. Mensen beroepen zich ten onrechte op allerlei rechten die nooit zijn verleend, waaronder 'het recht om een leven te beëindigen.'

Wat zegt de Bijbel

God zegt tegen Noach dat dieren mogen worden gegeten (gedood), maar mensen niet;

Gen. 9:6 (GNB) Wie een mens doodt (mensen bloed vergiet), zal zelf door een mens worden gedood (diens bloed zal door de mens vergoten worden).
Want de mens is gemaakt als het evenbeeld van God.

Zowel het Eerste Testament als het Nieuwe Testament verbieden het bloedvergieten (Exodus 20, Handelingen 15). Dat betekent dat je als christen op Bijbelse gronden een arts **niet** kunt verzoeken om je leven **actief** te beëindigen!

Voor christenen is er nog iets extra's

Doordat je je leven hebt afgelegd – behoort het jou niet langer toe (Rom. 8)!

1Kor. 6:19 (HSV) Of weet u niet, dat uw lichaam een tempel is van de Heilige Geest, Die in u is en Die u van God hebt ontvangen, en dat u niet van uzelf bent?
Kol. 3:3 want u bent gestorven en uw leven is met Christus verborgen in God.
2Kor. 5:14b als Eén voor allen gestorven is, dan zijn zij allen gestorven.

Alles heeft zijn tijd onder de hemel

We mogen de dood ook niet bespoedigen, omdat alles in Gods plan **een vaste tijd** heeft. Job zegt na het verlies van zijn kinderen:

Job 1:21b De HEERE heeft gegeven en de HEERE heeft genomen;
de Naam van de HEERE zij geloofd!

David wist dat God tijden heeft en dat niet zijn vijanden, maar dat God die bepaalt.

Psalm 31:15 Mijn tijden zijn in Uw hand, red mij uit de hand van mijn vijanden en vervolgers.

Prediker 3:1 Voor alles is er een vastgestelde tijd (ἡμέρα/χρονος),
en een tijd¹ (ἄν/καιρος) voor elk voornemen onder de hemel.
2a Er is een tijd¹ om geboren te worden en een tijd¹ om te sterven.

---

¹ De Hebreeuwse Bijbel en de Griekse vertaling (de Septuaginta) gebruiken hier specifieke woorden voor tijd; Hebreeuws 'eet' (תָּע); Grieks 'kairos' (καιρος). Daarmee wordt bedoeld: een bepaald, beperkt punt in de tijd, met daarbij de gedachte van geschiktheid, 'het juiste ogenblik'.

Godelozen sterven voor hun tijd:

Prediker 7:17 (HSV) Wees niet al te goddeloos en wees niet al te dwaas. Waarom zou u **sterven vóór uw tijd**¹?

Job 15:32 **Terwijl het zijn sterfdag nog niet is**, zal die vervuld worden, en zijn palmtak zal niet groen worden.

Psalm 55:23 (55:24) Maar U, o God, U zult de mannen van bloed en bedrog doen neerdalen in de put van het verderf; **zij zullen nog niet de helft van hun dagen bereiken**. Ik echter vertrouw op U.

God neemt soms mensen vroeg weg om hen te sparen voor onheil;

Jesaja 57:1 De rechtvaardige komt om, en er is niemand die het ter harte neemt. De goedertieren mensen (= vriendelijke, barmhartige en trouwe mensen) worden weggenomen, zonder dat er iemand op let dat de rechtvaardige weggenomen wordt vóór het onheil.
2 Hij zal ingaan in de vrede; zij zullen rusten op hun slaappleatsen, eenieder die in zijn oprechtheid wandelt.

Wanneer een leven wordt verkort, wordt de kans op bekering kleiner.

Zolang iemand leeft – kan Gods Geest nog in iemands hart werken, zelfs als ze niet meer aanspreekbaar zijn.

Mag je lijden verminderen?

De Bijbel is niet tegen medicijngebruik of natuurlijke middelen, vgl.;

- ❖ de vijgenkoek voor Hizkia (Jesaja 38:21);
- ❖ de wijn voor Timotheüs (1Timotheüs 5:23);
- ❖ Israël bezat speciale zalfbereiders (Prediker 10:1) en olie werd gebruikt (vgl. Luk. 10:34);
- ❖ Er is een tijd om genezing toe te passen (Prediker 3:3);
- ❖ Ezechiël spreekt over bladeren van bomen die tot genezing zijn (Ezech. 47:12);
- ❖ Er kan eveneens voor zieken worden gebeden (Psalm 30:2) en er kan gezalfd worden met olie (Markus 6:13, Jakobus 5:13).

Het toepassen van verdooving

God verdooft mensen

God verdoofde Adam toen Hij een deel uit hem haalde om de vrouw uit te bouwen in Genesis 2:21.

Het gebruikte Hebreeuwse woord 'tardema' betekent o.a. diepe slaap², verdooving, narcose.

In Genesis 15:12 verdooft God Abraham met 'tardema'.

---

² De Griekse Septuaginta vertaalt het woord tardema (תַּרְדֵּמָה) met 'ekstásis' (ἐκστασις) = een verandering van het bewustzijn. We zien dit in Handelingen bij Petrus (Hd. 11:5, 22:17). Het kan ook een toestand zijn waarbij je helemaal buiten jezelf bent – zoals bij de mensen die zagen dat Jezus een dode opwekte; verbazing, verbijstering (Markus 5:42 16:8 Luk. 5:26 Hd. 3:10).

Tardema kan ook de slaap zijn waarin je droomt (Job 4:13, 33:15). In Jesaja 29:10 en Romeinen 11:8 lezen we dat God een geest van diepe slaap over Israël heeft uitgestort.

In Israël werden mensen met veel pijn of verdriet verdoofd

Alcohol werd vaak gebruikt als bedwelmend voor stervenden en mensen die 'bitter bedroefd' waren (Spr. 31:6, Psalm 104:15). Waar nodig werd deze vermengd met verdovende middelen (vgl. Markus 15:23³).

Tenslotte

1. Verberg je rouw en verdriet niet.
2. Geef stervenden de kans om te sterven. Geloof is rustig vertrouwen, niet een kramp! Zeg mooie dingen tegen stervende (zelfs als ze niet meer aanspreekbaar zijn). (Praat niet over een stervende waar deze bij is.)
3. Tref tijdig voorbereidingen (vgl. 2 Koningen 20:1).

Heb deel aan het geboomte des levens

Dat gebeurt wanneer we gaan doen wat Jezus zegt (Vgl. Mat. 7:26, Lukas 6:46);

- a) Door Zijn Woord komen we er achter wat Hij zegt.
- b) Door gebed komen we erachter, hoe, wat en wanneer we moeten handelen.

Openbaring 22:12 En zie, Ik kom spoedig en Mijn loon is bij Mij om aan ieder te vergelden zoals zijn werk zal zijn. 13 Ik ben de Alfa, en de Omega, het Begin en het Einde, de Eerste en de Laatste. 14 Zalig zijn zij **die Zijn geboden doen**, zodat zij **recht mogen hebben op de Boom⁴ des levens**, en opdat zij door de poorten de stad mogen binnengaan. 15 Maar buiten bevinden zich de honden, de tovenaars, de ontuchtplegers, de moordenaars, de afgodendienaars en ieder die de leugen liefheeft en doet. 16 Ik, Jezus, heb Mijn engel gezonden om bij u in de gemeenten van deze dingen te getuigen. Ik ben de Wortel en het Nageslacht van David, de blinkende Morgenster. 17 En de Geest en de bruid zeggen: Kom! En laat hij die het hoort, zeggen: Kom! En laat hij die dorst heeft, komen; en laat hij die wil, het water des levens nemen, voor niets.

Meer over rouw en verdriet is te vinden op:

<https://petersteffens.nl/artikel/rouw-en-verdriet/>

<https://petersteffens.nl/download/leven-na-rouw/>

Zie <https://petersteffens.nl/> voor meer studies en onderwijs.

---

³ Jezus weigerde de wijn met verdovend middel te drinken (Markus 15:23) omdat hij volgens de profeten *moest* lijden (Jesaja 53:11, Markus 9:12, 22, Lukas 17:25).

⁴ Het Grieks gebruikt hier geen dendron (G1186 δένδρον = boom), maar hetzelfde woord (G3586 ξύλον xulon) dat de LXX gebruikt voor de 'boom (ᾠ) des levens' in Genesis. Ξύλον = hout (dood of levend), een boom, een paal of een stok.